

אספרה שמך לאחי

♦ כ"א תמוז תשפ"ד ♦

♦ פִּינְחָס בֶּן אֱלֶעָזָר בֶּן אֶהֱרֹן ♦

מיד הפקירו את בנותיהם, וניסו בכל מיני השתדלויות להחטיא את בני ישראל, עד שהגיע נשיא שבט שמעון, זמרי בן סלוא, והתחצף נגד משה ואמר, שרוצה להתחתן עם גויה, הנקראת כזבי בת צור, קינא פינחס קנאת ה', ראה פינחס שבא מלאך והשחית בעם, ונתפרץ בם מגפה, ואז היו כל בני ישראל בסכנה עצומה, כי אם חלילה ה' יכעס, יכול בלעם לקלל, ואז... מיד פנחס קם מתוך העדה, ויקח רומח בידו וידקור את שניהם, ויעמד פינחס והתפלל, ונתעצר המגפה.

על זה 'אמר ה', פִּינְחָס בֶּן אֱלֶעָזָר בֶּן אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן, הַשֵּׁיב אֶת חַמְתִּי מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאוֹ אֶת קִנְאַתִּי, בְּקִצְפוֹ אֶת הַקֶּצֶף שֶׁהָיָה לִי לְקִצְפוֹ. עַל יְדֵי זֶה הִצִּיל אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְלֹא כְלִיתִי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאַתִּי.

בלעם הרשע רצה לכלות את בני ישראל, בלק שכר אותו לקלל ולא הצליח, ומדוע, כי כל כוחו של בלעם היתה לכוון את השעה המדויקת שהקב"ה כועס, ידע הוא שבכל יום הקב"ה כועס רגע אחד, וכיון שהיה לו כח לקלל, רצה באותו רגע לקלל ולומר מילה אחת, ואיזה קללה יכול היה להספיק לומר באותו רגע; "כלם", פירושו שהקב"ה חלילה יכלה את בני ישראל, ומדוע לא הצליח ליישם את מזימתו, זה היה חסד ה', שבכל הזמנים הללו שבלעם ניסה לקלל - לא זעם ה', ולכן לא היה יכול לקלל, ועל זה מצוה אותנו הנביא, מיכה; לזכור מה שה' עשה

עמנו - עָמִי זָכַר נָא מַה יַעֲזִיבְךָ מִלֶּךְ מוֹאָב, וּמַה עָנָה אֹתוֹ בְּלַעַם בֶּן בְּעֹר מִן הַשְּׂטִיִּים עַד הַגְּלָגֶל לְמַעַן דַּעַת צְדָקוֹת ה', אִמְרוּ לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, דְּעוּ כְּמַה צְדָקוֹת עֲשִׂיתִי עִמְכֶם, שְׁלֹא כַעֲסִיתִי בִּימֵי בְלַעַם הַרְשָׁע, שְׁאַלְמִלִי כַעֲסִיתִי, לֹא נִשְׁתִּיר מִשׁוֹנְאֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שְׂרִיד וּפְלִיט, כְּלוּמַר כִּיּוֹן שְׁכַל כּוּחוֹ שֶׁל בְּלַעַם רַק לְקַלֵּל כְּשֶׁה' כּוֹעֵס, וְכֹל הַיָּמִים הָאֵלּוּ שֶׁבְלַעַם נִיֶּסֶה לְקַלֵּל לֹא כַעַס ה', וְלִכֵּן לֹא הָיָה לוֹ כֹחַ לְקַלֵּל, וְזֶה שֶׁאִמְרוּ לוֹ בְּלַעַם לְבַלְק; מַה אֶקְבֵּ לֹא קִבֵּה אֶל-ל וּמַה אֶזְעַם לֹא זָעַם ה'.

♦ לָבֵן אָמַר הַנְּבִי נִתֵּן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שְׁלוֹם ♦

בזמן שקינא פנחס על המעשה, סיכן את עצמו, ונכנס בין המוני אנשים, להרג את זמרי, שהיה נשיא שבט שמעון, ובאמת זמרי היה תמיד אדם גדול בתורה ומעשים טובים, וצדיק, נשיא שבט בישראל, והקריב עם הנשיאים בחנוכת המזבח, רק עתה נכשל ואבד עולמו בשעה אחת, ופנחס הרג אותו לעיני כל ישראל, אחר שהרג אותו, ראה פנחס ששבט שמעון בהמוניו, התקרבו אליו לנקום נקמת הנשיא שלהם, ומרוב פחד פרחו נשמתו, ונשאר כמת והניחוהו, ואז נכנסו בו שתי נשמות של נדב ואביהוא שהיו משוטטות עדיין בעולם, ובזכות המסירת נפש של פנחס, לקנא קנאת ה' חזרה נשמתו לגופו יחד עם שתי הנשמות של נדב ואביהוא, ולכן נקרא "בֶּן אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן".

♦ עצת בלעם ♦

רצה בלעם לעורר כעסו של הקב"ה, ומצא לו עצה, אמר לבלק ולמואבים; אפ' אתם מכניסים כל המונות שבעולם אין אתם יכולים להילחם עמהם, בואו ואשיאכם עצה. האלוקים שלהם שונא עבירות, אם תצליחו להחטיאם שיתחתנו עם הגוים, זה הסיכוי שהקב"ה יכעס, ואז אוכל לקללם.

1. דברי יואל כי תצא, עמוד שי"ז
2. מאמר התחייה להרמב"ם

♦ הַנְּנִי נִתַּן לּוֹ אֶת בְּרִיתִי שְׁלוֹם ♦

הקב"ה³ נשבע ואמר הנני כורת לו את בריתי שלום, ואעשה אותו מלאך חי ויחיה לעולם לבשר הגאולה בקץ הימים. כמו שאמרו חז"ל שפינחס הוא אליהו, ואמר לו הקב"ה אתה נתת שלום בין ישראל וביני בעולם הזה, אף לעתיד לבא אתה הוא שעתיד ליתן שלום ביני לבין בני, ולכן הוא יבא ויבשר לנו את הגאולה ככתוב; הִנֵּה אֲנֹכִי שֹׁלֵחַ לְכֶם אֶת אֱלֹהֵי הַנְּבִיא לְפָנַי בּוֹא יוֹם ה' הַגְּדוֹל וְהַנּוֹרָא, וְהִשִּׁיב לָב אָבוֹת עַל בְּנֵים וְלָב בְּנֵים עַל אָבוֹתָם.

♦ תַּחַת אֲשֶׁר קָנָא לְאַלְקִיו וַיִּכְפֹּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. ♦

כידוע, שאלהו הנביא מגיע לכל ברית מילה, ונקרא אֱלֹהֵיו מְלַאָךְ הַבְּרִית. ומכינים לו כסא מיוחד, ואומרים; זֶה הַכֶּסֶּא שֶׁל אֱלֹהֵיו הַנְּבִיא זְכוּר לְטוֹב. וְהִנֵּה בַשְּׁעָה שאמר הקב"ה לאלהו שיצטרך להיות בכל ברית מילה שבישראל, אמר אליהו; אתה ידעת שאני מקנא לשמך ית', הנה אם יהיה אבי הבן המכניס לברית בעל עבירה ולא אוכל לסבול להיות שם? והשיב לו הקב"ה הנה אכפר לו עונותיו ואז יהיה ריקן מעבירות, והשיב עוד אליהו ואמר; ואם יהיה המוהל בעל עבירה? הבטיחו השי"ת שיכפר גם לו, השיב עוד אליהו; אפשר יהיו הקהל העומדים שם בעלי עבירות ולא אוכל לסבול? הבטיחו השי"ת שיכפר לכל הקהל, וזה מרומז בפסוק; תַּחַת אֲשֶׁר קָנָא לְאַלְקִיו וַיִּכְפֹּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, כִּי הוֹאִיל וּמַדְתּוֹ קָנָא וְהוּצַרְךָ לְהִיּוֹת אֲצֶל כָּל בְּרִית, וְלֹא יוּכַל לְסַבּוֹל, עַל יְדֵי זֶה, גּוֹרֵם הַכֹּפֶרָה לְיִשְׂרָאֵל, כִּי הוּצַרְךָ ה' לְהַבְטִיחוֹ עַל כַּךְ.

♦ צָרוּר אֶת הַמְּדִינִים וְהַכִּיתָם אוֹתָם ♦

הקב"ה ציוה את בני ישראל, שני דברים, דבר אחד; "צָרוּר", לשנוא, לאייב, את המדינים, מלשון צר ואויב. ודבר שני; וְהִכִּיתָם אוֹתָם, להשמידם, לכלותם לגמרי, לא להשאיר מהם כלום, ולא רק זה, אלא אף שכתוב

3. תרגום יונתן, וילקוט שמעוני

בתורה; כִּי תִצְוֶה אֶל עֵיר יָמִים רַבִּים לְהִלָּחֵם עָלֶיךָ לְתַפְּשָׁה לֹא תִשְׁחִית אֶת עֵצָה, ⁵לאלו לא תעשו כן, אלא לאלו - חבלו אילנותיהן, כל עץ טוב תפילו, וכל מעייני מים תסתמו.

אך יש להבין, כיון שהיה הציווי להכריתם כולם, אם כן מי ישאר מהם בעולם, שיוכלו לשנוא ולאיב אותם, הרי לא ישאר מהם כלום, אלא הביאור הוא כך; כִּי ⁶עיקר כוונת ה' יתברך בנקמתו במדין היה מחמת גודל המחשבות והרהורים רעים, שהם גרמו לישראל, כי הגויים יש להם, מחשבות מכוערות מאד מאד, והם נשארות באויר הארץ, וגם אחר שכבר מתו ואינם בעולם הזה, אותן מחשבות מקלקלות ומטמאות את האויר, עד שיכולות לפגום במוח הצדיקים אפילו לגדול שבהם, ואפילו למרחק רב מאוד, ומחמת זה גזרו חז"ל טומאה על ארץ העמים, והעצה להישמר ממחשבות אלה היא שהאדם יתאמץ תמיד לשנוא כל מחשבותיהם, לכן אמרה התורה; "צרור" עליכם לאייב אותם אף אחר שימותו עליכם לאייב ולשנוא את המחשבות אשר נשארו באויר, כדי שלא יזיקו אתכם, כִּי צָרוּרִים הֵם לְכֶם, בְּנִכְלִיהֶם אֲשֶׁר נָפְלוּ לְכֶם, כִּי הֵם צוּרִים הֵם לְכֶם בְּמַחְשְׁבוֹתֵיהֶם הַמְּכַוְּעוֹת, וְאֵת הַמַּחְשְׁבוֹת הָאֵלֶּה עֲלִיכֶם לְאִיֵּב.

♦ וַתִּקְרַבְנָה בְּנוֹת צִלְפַּחַד ♦

כפי שלמדנו בסוף פרשת שלח, היה יהודי צדיק בשם צלפחד, שהיה מקושש עצים ביום השבת, ועבר בזה על איסור מלאכה בשבת, ועשה כן לשם שמים, כיון שאז נגזר עליהם שלא ליכנס לארץ בשביל מעשה המרגלים, והיו⁷ אומרים ישראל כיון שנגזר עליהם שלא ליכנס לארץ, אם כך, כבר אין מחויבים במצוות, עמד וחילל שבת כדי שיהרג ויראו אחרים, וילמדו. צלפחד נהרג בציווי ה', והשאיר חמשה בנות צדקניות, וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֹתָיו מִחֻלָּה נְעָה וְחַגְלָה וּמִלְפָּה וְתִרְצָה, ⁸מִחֻלָּה הִיתָה כָּל יוֹם וַיּוֹם מִתְפַּלֵּלָת עַל חַטָּא אֲבִיהָ, שֶׁה' יִמְחוֹל לּוֹ, נְעָה הַצַּטְעָרָה וְהִיתָה נְעָה וְנָדָה עַל אֲבִיהָ, וְזָכַר צִלְפַּחַד בַּת־וֹרָה שֶׁבַע פַּעֲמִים שְׁלוֹשׁ בְּפֶרֶשֶׁת פִּינְחָס וְאַרְבַּע בְּפֶרֶשֶׁת מַסְעֵי, לומר שהצילוהו בנותיו לצלפחד

4. אגרא דפרקא אות קמ"ו בשם מדרש, ששמעו מהרה"ק רבי שלמה מקארלין, וכ"ה בבני יששכר חודש תשרי מאמר ד' גדולה תשובה אות ז'. וכ"ה בספר שלחן גבוה

למהר"י מולכו יו"ד רס"ד ס"א אות י"א

5. מדרש רבה במדבר פרשה כא פסקה ו

6. אור החיים, נועם אלימלך, מהר"ד מבעלזא

7. בבא בתרא קי"ט ע"ב תוד"ה אפילו

8. שפתי כהן

ללא ילדים, וחלקו התחלק בין האחים, וגם בזה יהיה להם חלק, יוצא שקבלו ארבעה חלקים.

בקשו בנות צלפחד ממשה רבינו שיתפלל עליהם, שיהיו להם בנים, לפי שהם רצו להתחתן רק לשבט מנשה, כי אמנם להם הותר להתחתן עם כל ישראל ככתוב; **זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר צִוָּה ה' לְבָנוֹת צֶלְפָּחָד לֵאמֹר לְטוֹב בְּעֵינֵיהֶם תִּהְיֶינָה לְנָשִׁים, אַךְ שֶׁה' נָתַן לָהֶם עֵצָה טוֹבָה שִׁינְשָׂאוּ רַק לְשִׁבְט מְנַשֶׁה, לְמִשְׁפַּחַת מִטֵּה אֲבֵיהֶם תִּהְיֶינָה לְנָשִׁים, וְאִכֵּן נַעֲשֶׂה לָהֶם נֹס,**¹⁰ והולידו ילדים בגיל מאה.

♦ אִישׁ כִּי יָמוֹת וּבֶן אֵין לוֹ - מַעֲשֵׂה שֶׁהִיא ♦

הקב"ה ציוונו בתורה דיני ירושה, לאחר שיהודי הלך לעולמו, מי יירש את ממונו, ומה הם דיני הקדימה, ובכך הדין הוא, שהבנים יורשים ולא הבנות, רק אם אין בנים מעבירים את הנחלה לבנות, ומסופר¹¹ בגמרא על רבן גמליאל, ואחותו שנקראה אמא שלום, שהייתה נשואה לרבי אליעזר בן הורקנוס, שהיה בשכונתם שופט גוי פילוסוף, שהיה מתנהג כחזיר שהוא טמא ופושט את טלפיו להראות לכולם שיש לו סימן טהרה שהרי הוא מפריס פרסה, אך למעשה הוא טמא כי הוא לא מעלה גרה, כך היה השופט מפרסם את שמו שהוא שופט בצדק, ואינו נוטל שוחד, כדי שיבואו אליו להישפט [וכי מה לא עושים בשביל כסף?] והיה נוטל שוחד בסתר.

החליטו ביניהם רבן גמליאל ואחותו להשמיצו ולפרסם את נבלותו לעיני כל, כדי שידעו כל ישראל להיזהר שלא להימשך אחר הארמים והערכאות שלהם, לכן הוחלט ביניהם לעשות כמין דיון כאילו יש להם סכסוך על איזה ירושה, שכל אחד מהם רוצה לזכות בה.

ובכן לפני שהגיעו אליו בראשונה, הכינה "אימא שלום" שיעורי בית, והעלתה לו לביתו של השופט, והראתה לו, שאת המנורה הזאת העשויה מזהב תיתן לו, אם יזכה אותה במשפט, אבל לא נתנה לו בפועל, רק הבטיחה, כשהגיעו לדיון כמובן שהיו הרבה עיתונאים וחזאים, וסקרנים לרוב, הבאים לראות את רבם של היהודים בא להתדיין לפני השופט הדגול,

אביהן והעלוהו משבעה מדורות גיהנום, חֲגִלָּה, חג לה, שהיתה חוגה ובאה בכל יום לבית המדרש לשמוע ההלכה מפי משה, וכששמעה פרשת יבמין שהיה דורש משה, סיפרה לאחיותיה, והתיעצו ונמלכו עם "מְלָפָה" ועל ידי "תְּרָצָה" התרצו כולם לבוא לבית המדרש.

באו הבנות תחילה⁹ לפני שרי עשרות, לבקש שינתן להם נחלה בארץ ישראל שבאותו הדור היו הנשים במעלה יותר מהגברים, שהגברים התאוננו בזמן המרגלים ואמרו לא נוכל לעלות, ואלה חבבו את הארץ, ובקשו נחלה, ענו שרי עשרות ואמרו להן; דין של נחלה הוא, ואין זה שייך לנו אלא של גדולים ממנו.

באו והלכו אצל שרי חמשים, ראו שכבדו אותם שרי עשרות, אמרו שרי חמשים אף אנו יש גדולים ממנו, וכן היה אצל שרי מאות וכן אצל שרי אלפים, וכן אצל הנשיאים, השיבו כולן כענין הזה, זה שאלה מדאי קשה בשבילנו, לכו אצל גדולים יותר, שלא רצו לפתוח פה לפני מי שגדול מהם, הלכו לפני אלעזר, אמר להם; הרי משה רבינו, לכו אליו, עד שבאו כולם לפני משה, ו**תַעֲמֹדְנָה לְפָנַי מִשֶׁה וְלְפָנַי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְלְפָנַי הַנְּשִׂאִים וְכָל הָעֵדָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד, וְהַבְּנוֹת הֵיוּ חַכְמָנוֹת, וְטַעְנוּ וְאָמְרוּ; כִּיֹּן שֶׁה' צִוָּה שִׁירוּשָׁה נִיתַנְתָּ לָבוֹן, אֲנִי שׂוֹאלוֹת מֵה יִהְיֶה כְּשִׁישׁ רַק בְּנוֹת, הֲאֵם גַּם בְּאוֹפֵן זֶה לֹא מִקְבְּלוֹת יְרוּשָׁה, וְאֵם כֵּךְ, פִּירוּשׁוֹ, שֶׁנֶּחֱשַׁב כְּאִילוֹ אֲבִינוֹ לֹא הִשְׁאִיר זָרַע בְּעוֹלָם, וְהָרִי כְּשִׁיחָה הֵיוּ הוֹלֵךְ לְעוֹלָמוֹ לֹלֵא זָרַע, צָרִיךְ אַחִי הַבַּעַל לִיִּיבֵם אֶת אִשְׁתּוֹ, אִזּוּ יוֹצֵא שֶׁבְכַל אוֹפֵן נִצְטָרֵךְ לִקְבֹּל חֵלֶק בְּאַרְצָךְ, אוּ בְּגַלּל יְרוּשָׁה אוּ שְׂאֵמִינוֹ תִּתִּיבֵם, וְנִקְבֹּל נַחְלָה מֵאַחֵי אֲבִינוֹ, וּבִכֵּן מֵהִי הַהֲלָכָה ?**

משה רבינו ידע מה התשובה, ולא רצה לענות, כי ראה משה שכל אחד ואחד כיבד את מי שגדול ממנו, וכעת באו לכבדו, וחשב משה; אם אומר להם את הדין אטול את גדולתם אלי, לכן ענה להם אף אני יש גדול ממני, וזה הקב"ה, ואשאל אותו.

ענה ה' יתברך; **כִּן בְּנוֹת צֶלְפָּחָד זָבְרוּ, הֵן מְדַבְּרִים נְכוּן, נָתַן תְּתֵן לָהֶם אֲחֻזָּת נַחְלָה בְּתוֹךְ אֲחֵי אֲבֵיהֶם וְהִעֲבַרְתָּ אֶת נַחְלַת אֲבֵיהֶן לָהֶן, הֵם יוֹרְשׁוֹת אֶת אֲבֵיהֶן, וְגַם חֵלֶק בְּכוֹרָה שֶׁלוֹ, וְגַם חֵלֶק שֶׁמִּגִּיעַ לָהֶם בְּחֵלְקוֹ שֶׁל הַסָּבָא "חִפְר" שֶׁגַּם הוּא מִיוֹצְאֵי מִצְרַיִם וּמִגִּיעַ לוֹ חֵלֶק בְּאַרְצָךְ, וּבְנוֹסָף לָכֵךְ הִיא לְצֶלְפָּחָד אַח שֶׁמֵת בְּמִדְבַר**

9. תנחומא פ"ט

10. צאינה וראינה, ב"ב ק"ט:

11. שבת קט"ז, מהרש"א, חתם סופר, בן יהודע.

כעת הגיע תורה של "אימא שלום" ואמרה לו ברמז דק להזכירו שהבטיחה לתת לו מנורה, וכן אמרה בקול; "תאיר אורך כמנורה" - ענה רבן גמליאל לעומתה ואמר; בא החמור ודחף את המנורה לארץ! כלומר אני נצחתי בזה שהבטחתי שוחד יותר גדול, וכל זה עשו בדרך צחוק, כדי שכל המתאספים ידעו וישמעו את נבלותו מי הוא.

♦ עֲלֵה אֶל הַר הָעֵבְרִים הַזֶּה וְרֵאֵה אֶת הָאָרֶץ ♦

כשה' אמר למשה לתת נחלה לבנות צלפחד, חשב שהוא בעצמו ינחיל להם, ואם כך חשב משה אולי התבטלה הגזירה שנגזר עלי למות במדבר, ואכנס לארץ, אמר לו הקב"ה; גזרתי במקומה עומדת! אבל תעלה ותראה את הארץ. כי משה רבינו ע"ה ביקש שני דברים - אעברה נא ואראה, ותפילתו¹² הועילה מחצה, שהרי ביקש לעבור לתוכה, וביקש לראותה, ועל ידי שראה והביט משה רבינו בארץ ישראל, נעשה אורא דארץ ישראל מחכים, וזה נשאר עד היום מכח ראייתו של משה, משא"כ אור ארץ העמים מטמא

כנראה - אמרו ביניהם הגויים - שנשיא ישראל לא מצא כזה שופט "יקר" בין היהודים.

כאשר התחיל המשפט הפומבי אמרה אימא שלום; שהיא תובעת את אחיה, היות ונפלה לנו ירושה מההורים, אני רוצה שרבן גמליאל אחי, יתחלק עמי בירושה שוה בשוה, אמר להם השופט, אכן הצדק עם "אימא שלום" וצריכים אתם להתחלק חצי חצי! טען רבן גמליאל; כתוב בתורתנו - שבמקום שיש בן, הבת לא יורשת! השופט קימט את מצחו ואמר; מהיום שהלכתם לגלות, התבטל וניטל ממכם "תורת משה" וניתן לכם ספר אחר, ושם כתוב שהבן והבת יורשים כאחת בשוה!

למחר עשו עוד פעם רבן גמליאל ואחותו, את אותו התרגיל, והפעם היה זה רבן גמליאל, שהכניס לו לשופט, והראה לו והבטיח שאם יזכה אותו במשפט, יקבל "חמור מארץ לוב", ואחר כך הגיש רבן גמליאל ערעור על המשפט, וביקש דיון נוסף, בנידון, וכשבאו להתדיין בשנית, וכולם נאספו שוב לשמוע מה התחדש בנושא, אמר להם השופט; תשמעו, הסתכלתי ועיינתי שוב ושוב ומשפט, ומצאתי שבסוף הספר החדש שניתן לכם כתוב, שלגבי בני ישראל אין לשנות מתורת משה, לא להוסיף ולא לפחות, וכל דבריו רק לגבי שאר האומות, ולכן כל הירושה שייכת לרבן גמליאל, כי כשיש בן, אין הבת יורשת!

12. פני מנחם פ' ואתחנן ע"פ הספורנו דברים ג' כ"ה

עיצוב ועימוד: בהירות
b65271000@gmail.com

ניתן להשיג בטל': 053-314-1925
ובמייל: wa052052@gmail.com